Nro 39

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 1 Kwietnia v. s. 1827 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Sankt-Petersburg dnia 16 marca.

(z Gazety Handlowey.)

O połączeniu Towarzystwa zachęcenia rękodzielniczego przemysłu, z Moskiewskiém Towarzystwem gospodarstwa wieyskiego.

Pomiędzy innemi środkami, przedsiębranemi przez Rząd, ku rozprzestrzenieniu w Państwie rękodzieł pożytecznych, postanowiono zawiązać w Moskwie, jako w punkcie środkowym przemysłu Rossyyskiego, towarzystwo, pod nazwiskiem: Cesarskiego *Towarzystwa zachęcenia przemysłu rękodzielniczego*, któreby miało na celu usposabiać ludzi na zarządzających fabrykami i maystrów, uwiadamiać fabrykantów o odkryciach w tey gałęzi, podawać środki do polepszenia rękodzieł i rzemiosł, a nakoniec zachęcać fabrykantów publiczną wystawą ich robót, i nagradzaniem odznaczających się, szczególnemi medalami.

Minister skarbu miał zaszczyt, złożyć w tym względzie przełożenia, roku zeszłego 1825, w komitecie PP. Ministrów, którto komitet dziennikiem d. 28 lutego t. r. postanowił, stosownie do jego wniosku, upoważnić Wojennego Jeneral-Gubernatora Moskiewskiego, do wezwania życzących sobie weyść do tego Towarzystwa, i poruczyć mu, przepisawszy szczególne prawidła, których się Towarzystwo trzymać powinno, podać je przez Ministra Skarbu, do Naywyższego przeyrzenia; co uprzednio już w ówczas doszło było przez komitet, do wiadomości Nayjaśnieyszego Cesarza.

Wojenny Jenerał - Gubernator Moskiewski, któremu Minister Skarbu doniósł o rzeczonem postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, uwiadomił go, że po rozważeniu mieyscowych okoliczności, uznaje za rzecz naydogodnieyszą, pomienione *Towarzystwo zachęcenia przemysłu rękodzielniczego*, przyłączyć do exystującego już w Moskwie *Towarzystwa gospodarstwa wieyskiego*, dodawszy do tego i handel, tak, iżby to zawierało w sobie trzy główne gałęzi przemysłu narodowego: *gospodarstwo wieyskie, rękodzieła i handel.* Prócz tego jeszcze, uważa za pożyteczną, przyłączyć do niego, w kształcie osobnego oddziału, projektowane *Towarzystwo polepszenia chowu owiec*, celem zwrócenia na ten ważny przedmiot, szczególney uwagi. Nowe to Towarzystwo, wedle propozycyi Wojennego Jenerał-Gubernatora Moskiewskiego, mogłoby nosić tytuł: Cesarskiego *Towarzystwa Moskiewskiego, gospodarstwa wieyskiego, rękodzieł i handlu*, a składać się ze trzech oddziałów: 1) *Gospodarstwa wieyskiego*, 2) *Chowu owiec*, cienko - wełnistych, i 3) *rękodzieł i handlu.* Prócz głównego prezydenta Towarzystwa, każdy z tych oddziałów, powinien mieć osobnego wice - prezydenta i dyrektora; sekretarz zaś oraz kassyer, mogą bydź ciż sami, dla trzech oddziałów. Wszystkie te osoby, składać będą *Radę Towarzystwa*, a nadto przy każdym oddziale mogą bydź komitety złożone z członków Towarzystwa, którym się osobne poruczą zatrudnienia, tak z przedmiotów prac oddziału, jako i z mających zależeć od każdego, zaprowadzeń. *Przy oddziale gospodarstwa wieyskiego*, będzie *szkoła rolnicza i folwark praktyczny;* przy *oddziale chowu owiec, wzorowe stado i szkoła owczarstwa*, a przy *oddziale rękodzieł, i handlu, instytut technologiczny*, z należącemi do niego zaprowadzeniami, jako też *gabinet wyrobów* wszystkich naszych fabryk i zakładów. Że zaś w Moskwie oddawna exystuje *Akademija handlowa praktyczna*, gdzie się wykładają po większey części przedmioty, przepisane dla tego instytutu, która, nie mając dostatecznego kapitału, znacznie podupadła, przeto i ją przyłączyć do Instytutu; gdyż pod opieką Nayjaśnieyszey Cesarzowey Maryi Fedorowny, znaydują się w Moskwie i St. Petersburgu, bardzo porządne szkoły handlowe.

Taki swóy projekt, Wojenny Jenerał-Gubernator Moskiewski przełożywszy *Towarzystwu gospodarstwa wieyskiego* na nadzwyczaynem jego posiedzeniu, gdy członkowie Towarzystwa jednogłośnie pochwalili, upraszał Ministra Skarbu wyjednać na to połączenie Naywyższe zezwolenie, a razem otrzymać corocznie dla *oddziału chowu owiec* 10,000 rubli, a dla *oddziału rękodzieł i handlu*, ze względu na rozległy obręb jego działania we względzie fabryk i handlu, przynaymniey 15,000 rubli.

Jak tylko na to wszystko nastąpi Naywyższe zezwolenie, P. Wojenny Jenerał-Gubernator natychmiast złoży projekt szczegółowych ustaw całego Towarzystwa.

Minister Skarbu, nie czyniąc żadnego postanowienia w tey rzeczy, udzielał wprzódy do przeyrzenia P. Zarządzającemu Ministeryum spraw wewnętrznych, pod którego wiedzą znayduje się Cesarskie *Towarzystwo Moskiewskie gospodarstwa wieyskiego*; na co otrzymał odpowiedź, iż w razie powiększenia *Towarzystwa gospodarstwa wieyskiego*, lęka się, ażeby nie zabrakło funduszu i środków, na utrzymanie jego zaprowadzeń, a przeto nie może dać stanowczey opinii; lecz sądzi, że nie bez pożytku byłoby, wezwać wprzódy chcących mieć udział w tém przedsięwzięciu, do oznaczenia pewnego kapitału.

Odebrawszy taką odezwę, Minister Skarbu, roztrząsał w szczególności wszystkie powyższe propozycye, i przekonał się: że połączyć *Towarzystwo zachęcenia rękodzieł z towarzystwem gospodarstwa wieyskiego*, i przydawszy do nich handel, złożyć jedno Towarzystwo, pod nazwiskiem: *gospodarstwa wieyskiego, rękodzieł i handlu*, z trzech różnych oddziałów, na tey zasadzie, jak P. Wojenny Jenerał-Gubernator Moskiewski podaje, rzeczywiście byłoby pożytecznie dla tego, iż zatrudnienia tych oddziałów, dla blizkiego pomiędzy sobą związku, łącząc się w powszechney Radzie osób, należących do tego Towarzystwa, nader korzystnie mogłyby bydź kierowanemi do swojego celu; dla czego też uznawał stosownie do celu tego połączenia:

1) Założony w Moskwie *Instytut technologiczny* dla wykładania nauki handlu, nauk rękodzielniczych, chemii stosowaney, technologii, mechaniki, hydrotechniki i rysunków fabrycznych, na który corocznie wyznaczono, przez Naywyższy potwierdzone d. 2 maja 1825 postanowienie Komitetu PP. Ministrów, 39,000 rub., oddać pod zawiadywanie *Towarzystwa zachęcenia rękodzieł.*

2. *Moskiewską Akademią praktyczno-handlową* tak urządzić, ażeby była pomocniczą szkołą dla instytutu, stanowiąc cztery jego niższe klassy. Na ten koniec złączyć ją z instytutem w jeden zakład, pod nazwiskiem: *Instytutu technologiczno-handlowego*, w którymby się wykładały nie tylko ogólne wiadomości, nieodzownie potrzebne każdemu, zatrudniającemu się handlem i kierującemu fabryką, lecz i praktycznie były objaśniane razem processa techniczne. Do tego Instytutu przyymować dzieci kupców, właścicieli fabryk i fabrykantów, rzemieślników, cechowych, a w ogólności wszystkich do stanu mieskiego należących.

3. Prócz tego, dla zupełnego układu tak pożytecznych zaprowadzeń, utworzyć za naypierwszą zręcznością *szkołę sztuk i rzemiosł* (école des arts et metiers), mającą na celu usposabiać praktycznie biegłych maystrów, w celnieyszych gałęziach rękodzieł, nie wyymując i zwyczaynych rzemiosł, ile te potrzebne są dla fabryk, z wyłożeniem dla nich potrzebnieyszych wiadomości naukowych. Do tey szkoły, przyymować nie tylko dzieci stanu wolnego, lecz i z poddanych obywatelskich.

Po ustanowieniu takiego składu Towarzystwa, mogą bydź pod jego zawiadywanie oddane: dom wyznaczony już dla professorów i na audytorya *Instytutu technologicznego*, tudzież dom, zaymowany teraz przez *Akademią praktyczno-handlową*; że zaś na *szkołę sztuk i rzemiosł* potrzebna oddzielna budowa, przeto będzie się mógł o nię postarać Moskiewski Jenerał-Gubernator, po obmyśleniu potrzebnego kapitału. Razem z tém na Towarzystwo obrócą się, przepisane na coroczne utrzymanie Instytutu, naprzód: 39,000 rub., a prócz tego przeznaczone na jednorazowe zaprowadzenie porządku, na nieodbicie potrzebne zaraz xiążki i inne początkowe wydatki, 10,000 rubli.

Lecz że P. Wojenny Jenerał-Gubernator Moskiewski, upraszał prócz tego, na zapomożenie tego towarzystwa, corocznie dla *oddziału rękodzieł i handlu* 15,000 r., a dla *oddziału chowu owiec* 10,000 r., w ogóle 25,000 r., przeto Minister Skarbu, zważywszy, iż przeznaczone 39,000 r. mogą wystarczać na początkowe potrzeby Towarzystwa, w części przemysłu rękodzielniczego, nie widział potrzeby na tym razie assygnowania na ten cel powyższey summy; atoli co się tycze 10,000 rub. dla oddziału chowu owiec, tedy biorąc pod uwagę w ogólności pożytki z wieloletnich prac *Moskiewskiego Towarzystwa gospodarstwa wieyskiego*, i istotną ważność udoskonalenia u nas owczarstwa, nie mógł nie uznać upraszanego na ten cel funduszu 10,000 r. prawdziwie potrzebnym, i osądził za rzecz słuszną assygnować coroczną wypłatę z kassy Państwa, nie wprzódy jednak, aż się Towarzystwo ustali.

O czém wszystkiém Minister skarbu miał honor przełożyć, na Komitecie PP. Ministrów, z tém, że jeśli to będzie przyjęte, azali nie zda się Komitetowi, poruczyć P. Wojennemu Jenerał-Gubernatorowi Moskiewskiemu, ażeby wezwał znane sobie osoby, na członków tego zjednoczonego Towarzystwa, i jak tylko liczba ich będzie dostateczną, otworzyć toż Towarzystwo na pomienioney wyżey osnowie; po otwarciu zaś, zająć się: ułożeniem szczegółowych ustaw samego Towarzystwa, projektem połączenia *Akademii praktyczno-handlowey z Instytutem technologicznym* i sporządzeniem etatów jako też ustanowień dla zakładów, ktore będą pod wiedzą Towarzystwa; wyszukaniem trwałych i pewnych środków na utrzymanie tych zakładów, a nakoniec obmyśleniem mieysca na projektowaną *szkołę sztuk i rzemiosł*, tudzież *na szkołę owczarstwa*.

Skoro tym sposobem *Towarzystwo gospodarstwa wieyskiego*, *rękodzieł i handlu* zawiąże się i otworzy, wszystkie swoje przedstawienia czynić będzie przez Wojennego Jenerał-Gubernatora Moskiewskiego, zostając w części gospodarstwa wieyskiego, pod wiedzą Ministra spraw wewnętrznych, a w części rękodzieł i handlu, pod wiedzą Ministra Skarbu.

Projekt ten P. Ministra Skarbu, był roztrząsany przez Komitet PP. Ministrów, który na posiedzeniu swojém d. 11 lutego r. b., zgadzając się we wszystkiem na wniosek P. Ministra Skarbu, postanowił go potwierdzić, z tém jednak, iżby po przyłączeniu *Akademii praktyczno-handlowey* do *Instytutu technologicznego*, i po założeniu *szkoły sztuk i rzemiosł*, obręb uczenia w tych zakładach, ograniczał się temi tylko naukami, jakie są nieodzownie potrzebne do tego stanu, do którego wychowywani tam uczniowie powinni bydź przysposobieni; na co też wyjednać Naywyższe zezwolenie.

Na posiedzeniu d. 22 lutego doniesiono Komitetowi, iż na to otrzymano własnoręczny Jego Cesarskiey Mości rozkaz: *„Bardzo się zgadzam; pragnę, ażeby był ułożony projekt i Mnie przedstawiony.”*

Francya.

Paryż dnia 20 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Na potrzebę parafiy wypada, aby Francya miała 62,415 xięży; ma ich zaś 36,106, z których 13,909 jest w wieku podeszłym. Jest rzeczą godną uwagi, iż za *Bonapartego* liczba klasztorów zakonnic prędzey się powiększała, aniżeli po przywróceniu prawey władzy Królewskiey. — Od czasu przywrócenia religii Katolickiey w roku 1801 do roku 1814, to jest w przeciągu lat 13, założono we Francyi 1224 klasztorów zakonnic, a od czasu przywrócenia prawey władzy Królewskiey do 1 stycznia r. b. w tymże samym prawie przeciągu czasu powstało tylko 610 takichże klasztorów. Dnia 1 stycznia r. b. rachowano we Francyi ogólnie 2834 klasztorów żeńskich, a w nich 20,943 zakonnic.

Dziś przedany będzie przez licytacyą dom zmarłego sławnego aktora *Talmy*, a potem nastąpi przedaż ruchomości jego. Między innemi znayduje się 21 zupełnych ubiorów, które (jak wiadomo) nieboszczyk umiał ściśle zastosować do epoki graney sztuki.

Jenerał *Allix*, skazany na jednomiesięczne więzienie, zaczął tę karę d. 1 lutego. Gdy d. 28 tegoż miesiąca chciał wychodzić, powiedziano mu, iż kalendarz w więzieniu inaczey się rachuje, bo każdy miesiąc ma tam 30 dni.

— *Dnia 23* —

Wdowa po sławnym astronomie, margrabim *Laplace*, otrzymała od Króla Jmci 5,000 franków pensyi.

Słychać, iż Hrabia *Appony*, poseł Cesarsko-Austryacki, podał Hrabiemu *Damas* powtórną notę względem tytułów Marszałków i dawnieyszych urzędników Francuzkich. Hrabia miał dać obojętną odpowiedź.

Niedawno zaczęto przedawać przez publiczną licytacyą ruchomość po zmarłym sławnym aktorze *Talma*. Między innemi sprzętami jest starożytne krzesło z poręczami, które niegdyś *Napoleon* darował temu artyście.

Xiężna *Bassano*, córka Hrabiego i dawnieyszego senatora *Lejeas*, umarła po krótkiey chorobie w 47mym roku życia swego.

— *Dnia 19.* —

(Journal de St. Petersbourg).

Projekt do prawa o policyi druku z odmianami przyjętemi w Izbie Deputowanych.

Rozdział I.

O ogłaszaniu pism nieperyodycznych.

Artykuł I. Żadne pismo z 20 arkuszy lub mniey złożone, nie będzie mogło bydź przedawane, ogłaszane, lub rozdawane, jakimkolwiek bądź sposobem, przez pięć dni po jego złożeniu na składzie, przepisaném w art. 14 z d. 21 października 1814, i w art. 29 prawa z 26 maja r. 1819.

W razie przestąpienia, drukarz skazany zostanie na zapłacenie 3000 fr. kary.

Arkusz druku składać się będzie na każdy format z liczby stronic przyjętey w handlu xięgarskim.

Do składu drukowanych arkuszy, będą licz-

ne tylko te karty, których układ, justowanie i litery będą zgodne z prawidłami i zwyczajami drukarni.

Art: 2. Rozporządzenie art. I nie stosuje się:

Do mów i opiniy członków obu Izb przez ciąg trwania posiedzeń;

Do ogłoszeń przepisanych od władzy publiczney;

Do odezw i listów pasterskich, tudzież ogłoszeń konsystorskich;

Do obron sądowych, ogłaszanych w ciągu sprawy, i podpisanych przez Adwokata umieszczonego na spisie, lub Adwokata patentowanego, albo Patrona, któremu wolno stawać i pisać;

Do pamiętników towarzystw literackich i uczonych upoważnionych przez Króla;

Do dzieł dramatycznych po ich wystawieniu na scenie, jeżeli pismo drukowane, będzie zawierało tylko samą sztukę;

Do dzienników i pism peryodycznych wychodzących częściey jak dwa razy w miesiąc, a które z tego względu powinny wystawić kaucyą;

Do pism o projektach do praw przedstawianych Izbom, jeżeli takowe pisma będą ogłaszane w czasie, pomiędzy przedstawieniem tego projektu i ukończeniem względem niego rozpraw;

Do prostych katalogów bez uwag, — do kalendarzy, uwiadomień i afiszów, których ogłoszenie będzie dozwolone przez władzę municypalną;

Do tematów albo rozpraw na konkursa lub publiczne posiedzenia wydziałów akademickich, i wydanych z pozwoleniem wymaganém w urządzeniach i statutach Uniwersytetu Królewskiego;

Do pism sciągających się jedynie do interessów prywatnych i nieprzeznaczonych na sprzedaż.

Art. 3. Będzie podlegał karom oznaczonym w Art. 15 i 16 prawa z. d. 21 października 1814 r. każdy drukarz wytłaczający większą liczbę exemplarzy, nad liczbę oznaymioną w deklaracyi, którą winien uczynić stosownie do 14 art. tegoż prawa, nie rachując zbywających arkuszy, znanych w drukarni pod nazwiskiem *zepsutych*.

Art. 4. Każde wzięcie i przeniesienie jakieykolwiek części edycyi za obręby warsztatu drukarni, przed upłynieniem czasu oznaczonego art. I. uważane będzie jako zamiar wydania na widok publiczny.

Do warsztatów drukarskich, liczą się warsztaty zewnętrzne, gdzie arkusze drukowane suszą, glansują, i oprawiają.

Zamiar ogłoszenia będzie poszukiwany i karany tym samym sposobem, jak dopełnione już przestępstwa przewidziane artykułem I. teraznieyszego prawa.

Art. 5. Jakiekolwiek przestąpienie urządzeń artykułu 11 prawa z. d. 21 paźd: 1814 r. we względzie przedaży xiążek, pociągnie za sobą karę 2000 fr.

Art. 6. Żaden kramarz, kupiec jarmarczny, lub chodzący z towarem, nie będzie mógł sprzedawać, rozdawać i rozrzucać żadney xiążki, ani pisma jakiegokolwiek bądź rodzaju, bez udzielonego na to upoważnienia, pod karą 15 dni więzienia i opłaty 300 franków.

Upoważnienie wydawaném będzie w *Paryżu*, przez Dyrektora xięgarstwa, a w innych mieyscach przez Prefekta Departamentu, w którym mieszka kramarz, kupiec jarmarczny lub chodzący; będzie ono wydane na imie biorącego; — corocznie potrzebuje bydź odnowionem, i może bydź cofniętém na każde zażądanie urzędników policyi poprawczey.

Art. 7. Kary oznaczone art. 1 i 5 teraźnieyszego prawa są oddzielne od tych, którym sprawcy ogłoszenia podlegać mogą za inne przestępstwa i zbrodnie, jakieby mogły bydź popełnione przez toż ogłoszenie.

Art. 8. Rozporządzenia tego rozdziału są, bez żadney różnicy, zastosowane do wszelkich pism drukowanych, jakimkolwiek kształtem i sposobem.

R o z d z i a ł II.

O pismach peryodycznych.

Art. 9. Żaden dziennik, ani jakiekolwiek pismo peryodyczne nie będzie mogło wychodzić dopóki poprzednio nie zostanie podana deklaracya, wyrażająca nazwiska wszystkich właścicieli, ich mieszkania, ich udział w przedsięwzięciu i drukarnią uprzywilejowaną, w którey dziennik lub pismo peryodyczne ma bydź drukowane.

Takowa deklaracya nie może bydź uczynioną przez kogo innego, tylko przez samych właścicieli dziennika lub pisma peryodycznego.

Powinna bydź składaną w *Paryżu* w dyrekcyi xięgarstwa, a na prowincyi w sekretaryacie jeneralnym prefektury. Gdyby dekleracya była przez sąd uznana za fałszywą, dziennik lub pismo peryodyczne przestanie wychodzić.

Art. 10. W razie gdyby dziennik lub pismo peryodyczne należało do kilku interessantów, mają wybrać jednego, dwóch lub trzech, z pośród siebie, którzy będą odpowiedzialnymi za redakcyą i obowiązani do dozoru nad dziennikiem. Ci uczynią wyż wzmiankowaną deklaracyą, stosownie do poprzedzającego artykułu.

Tych właścicieli-redaktorów obowiązują następujące warunki.

1. Mają mieć przymioty przepisane art. 980 kodexu cywilnego;

2. Mają bydź właścicielami więcey jak połowy dziennika lub pisma peryodycznego, i wymaganey kaucyi.

W przypadku śmierci jednego z redaktorów odpowiedzialnych, zostawia się interessantom miesiąc czasu do przedstawienia innego spółwłaściciela mającego taki sam udział własności i kaucyi, i będącego w stanie dopełnienia wszelkich warunków tego artykułu.

W razie zachodzącego sporu o odrzucenie deklaracyi, ma go rozstrzygnąć trybunał właściwy; niemniey jednak, tymczasowo decyzya dyrektora xięgarstwa lub prefekta ma bydź dopełniona, aż do wyroku trybunału pierwszey instancyi, który zostaje wykonanym bezwzględnie na założenie appellacyi.

Art. 11. Właściciele dzienników już istnących są obowiązani, pod karami przepisanemi art. 6 prawa z dnia 9 czerwca 1819 r. dopełnić, w przeciągu dni trzydziestu po ogłoszeniu teraznieyszego prawa, przepisów o deklaracyach i udowodnieniach wskazanych art. 9 i 10.

Będą jednak przypuszczone do takowych deklaracyy, jako właścicielki odpowiedzialne, kobiety już uznane za wydające pisma peryodyczne i posiadające przywiley drukarni, którego używały od lat 10, a przez ten przeciąg czasu żadney nie podlegały karze.

W przypadku sporu względem deklaracyi i dowodów teraznieyszych właścicieli pism lub dzienników, takowe nie przestaną wychodzić, dopóki sąd właściwy nie wyrzecze względem ważności zarzutu. Wyrok pierwszey instancyi ma bydź natychmiast wykonanym bez względu na założenie appellacyi.

Art. 12. Żadne stowarzyszenie względem dzienników lub pism peryodycznych czynione bydź nie może, jak tylko w imieniu zbiorowém i podług przepisów ustanowionych dla takowych towarzystw w kodexie handlowym.

Art. 13. Każdy akt, każda umowa lub rozporządzenie względem własności dziennika lub pisma peryodycznego, uczynione przez właściciela lub właścicieli wyrażonych w deklaracyi, są ważne bez względu na kontra-rewersa i przeciwne zawarowania.

Art. 14 Żaden dziennik ani pismo peryodyczne nie będzie mogło bydź wydawane, póki wprzód jego właściciel nie złoży kaucyi przepisaney prawem 9 czerwca 1819 r.

Kaucya ta będzie własnością osobistą każdego interessanta, jakkolwiek złożoną zostanie, czy w gotowiznie, czy w obligacyach skarbowych zapisanych na jego imie.

Wyłączają się z pod tego urządzenia pisma poświęcone wyłącznie naukom, sztukom i umiejętnościom, wychodzące dwa razy tylko na miesiąc lub rzadziey.

Art. 15. Nazwisko właścicieli redaktorów ma bydź umieszczane na czele każdego exemplarza pod karą 500 franków na drukarza.

Art. 16. Gdy przyydzie do jakich poszukiwań sądowych, powinny bydź przedsięwzięte na właścicielach-redaktorach odpowiedzialnych, i ci podlegać będą wszelkim karom. Jednakże kary pieniężne solidarnie na wszystkich spółwłaścicieli mają bydź podzielone.

Art. 17. Wyłączone są z pod urządzeń tego rozdziału dzienniki, wyłącznie poświęcone uwiadomieniom i doniesieniom.

TYTUŁ II.

O odpowiedzialności i karach.

Artykuł 18. W razach podbudzania, znieważenia, obrazy, napastowania i potwarzy, przewidzianych prawami 17 maja 1819 i 25 marca 1822, kary na przyszłość są postanowione jak następuje:

2,000 franków naymniey, a 20,000 naywięcey, za podbudzanie do zbrodni, jeżeli takowe podbudzanie żadnych za sobą nie pociągnęło skutków (art. 2 prawa 17 maja 1819);

Od 500 do 10,000 fr. w razie podbudzania do przestępstwa, jeżeli takowe żadnych za sobą nie pociągnęło skutków (art. 3 tegoż samego prawa), oprócz w razach wyszczególnionych we wspomnionym artykule 3, gdyby prawo stanowiło mnieyszą karę na samego sprawcę przestępstwa;

5,000 fr. naymniey, a 30,000 naywięcey, za zniewaźenie religii panującey lub inney, prawnie uznaney (artykuł 12 prawa 28 marca 1822 r.);

Od 5,000 fr. naymniey, do 30,000 naywięcey, w razie obrażenia osoby Królewskiey (art. 9 prawa 17 maja 1819);

Od 5,000 fr. do 30,000 w razie wykroczenia przeciw godności Królewskiey, porządkowi następstwa, prawom, które Królowi urodzenie nadaje, prawom, z mocy których nadał konstytucyą, nietykalności jego osoby, i przeciwko prawu i władzy izb (artykuł 2gi prawa 25 marca 1822 r.);

Od 3,000 fr. naymniey, do 20,000 naywięcey, w razie wykroczenia przeciw członkom familii Królewskiey, przeciw izbom albo jedney z nich (art. 10 i 11 prawa 16 maja 1819);

Od 3,000 fr. do 15,000, w razie obrażenia osób obcych Monarchów (art. 12 tegoż prawa);

Od 1,000 fr. naymniey do 20,000 naywięcey, w razie szkalowania sądów, trybunałów, ciał konstytuowanych lub administracyi publiczney, (art. 5 prawa 25 marca 1822), przeciw wszystkim posłom zagranicznym lub innym ajentom dyplomatycznym, ustanowionym przy boku Królewskim (artykuł 17 prawa 17 maja 1819 r.);

Od 1,000 fr. do 10,000, w razie zniewaźenia jednego lub kilku członków jedney lub obudwóch izb, albo osoby duchowney, religii panującey, tudzież inney religii prawnie uznaney, z powodu jey obowiązków lub charakteru (art. 6 prawa 25 marca 1822 r.), w razie zniewaźenia osoby piastującey władzę publiczną za czyn wypływający z obowiązków jey urzędu (art. 16 prawa 17 maja 1819);

Naymniey 500 fr, a naywięcey 10,000 za zniesławienie osoby prywatney (art. 16 tegoż prawa).

Urządzenia tego artykułu zastosowane bydź mają tylko do przestępstw popełnionych przez pisma drukowane w jakimkolwiek kształcie i sposobie.

Art. 19. Kary pieniężne i inne poprawcze, które ściągają sprzedaż, rozdawanie i upowszechnienie jakiego pisma, nie mogą bydź mnieysze od podwóynego *minimum*, jeżeli takowe pismo było wydane w mnieyszym formacie jak *in*-12, albo nie składało się z więcey jak z 5 arkuszy w jakim bądź formacie.

Art. 20. Wszelkie ogłaszanie drukiem wiadomości prywatnego życia Francuzów żyjących lub cudzoziemców mieszkających we Francyi, pod jakimkolwiek tytułem, lub kształtem może bydź pociągnięte do odpowiedzialności przez zwierzchność i ukarane 500 fr.

Takowe jednak rozporządzenie traci moc prawa, jeżeli osoba, o którą chodzi, przed zapadnięciem wyroku sprzeciwi się pozwaniu, które jey pierwey udzielone bydź winno.

Art. 21. W processach mających za przedmiot zniesławienie, lub we wszelkich innych sprawach, które mogły dać powód do czynów lub pism szkalujących, dzienniki nie mają, pod karą 500 fr., ogłaszać takowych zdarzeń, ani umieszczać wyjątków obron sądowych, aż po zapadnięciu wyroku, jeżeli nim ogłaszanie szczegółów zakazane nie jest.

Art. 22. To samo urządzenie ma bydź zastosowane ile razy czyn publiczny lub czyn cywilny będzie warowany przez sąd, stosownie do ostatniego wiersza artykułu 23 prawa 17 maja 1819.

Art. 23. Drukarz wszelkiego pisma nieperyodycznego, wydanego i potępionego, będzie odpowiedzialnym cywilnie za kary pieniężne, szkody i koszta sądowe, na jakie przez sąd skazanym zostanie.

Może jednak sąd, z powodu okoliczności zmnieyszających winę, uwolnić go od takowey odpowiedzialności, jeżeli dziełko składa się z więcey niż 20 arkuszy.

Art. 24. Skoro drukarz dopełni formalności przepisanych art. 24 i 15 prawa 21 października 1814, urządzenia powyższego artykułu mogą bydź do niego zastosowane tylko przez sąd i wyrok potępiający dzieło.

Art. 25. Urządzenia dawnieysze nie sprzeciwiające się teraźnieyszemu prawu zostaną w wykonaniu.

ANGLIA.

Londyn dnia 17 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Niedawno umarł w *Blackheath* w 84tym roku życia swego *Arthur Browne*, Gubernator warowni *Charles i Kinsale.* Służył lat 69 i był ostatnim żyjącym towarzyszem broni Jenerała *Wolfe* w bitwie pod *Abraham*, stoczoney roku 1759.

Instytut narodowy szczepienia ospy ochraniającey, zdał d. 17. z. m. roczny rapport Ministrowi spraw wewnętrznych. Panu *Peel.* W roku przeszłym umarło tylko 503 osób na ospę zwyczayną, w roku zaś 1825 umarło ich 1269. Przed wprowadzeniem ospy ochraniającey umierało corok w średnim stosunku 4000 osób na ospę zwyczayną.

Do tuteyszych szkoł rzemieślniczych, zwanych niedzielnemi, uczęszcza blisko 56 tysięcy dzieci, i bierze naukę od 960 nauczycieli, między którymi jest Dyrektor banku Angielskiego.

Powolność, z jaką odbywają się w Parlamencie obrady względem bila zbożowego, i niepewność, czyli nie zaydą w nim dalsze odmiany, są przyczyną zupełnego prawie ustania handlu zbożem na targach tuteyszych. Dziś słychać o jedném tylko kupnie nieco pszenicy, mąki i grochu. Między osobami, których się Kommissya Izby wyższey wypytywała względem handlu zbożem zagranicznêm, są także bankierowie *Thornton* i *Rothschild.* W śpichrzach tuteyszych pod zamkiem leży na składzie 528,652 kwarterów (po połtrzecia korca miary Polskiey) pszenicy zaграniczney i 61,288 cetnarów mąki pszenicy.

Pan *Bish*, jeden z dzierżawców loteryi zniesioney teraz w Anglii, został przywiedziony do niemożności zaspokojenia swoich długów. Obrano go członkiem Parlamentu, lecz Izba niższa uznała ten wybor za nieważny.

Złota puszka, w którey Rada miasta *Bath* poda prawo obywatelstwa Panu *Canning*, ma napis: *Podaje się z prawem Obywatelstwa* Bath *przez Burmistrza i radę miasta* Bath, *Panu Jerzemu Canning, Sekretarzowi Stanu Króla Jmci do spraw zagranicznych, na dowód szacunku, rzadkich jego talentów i zasług dla kraju, d. 22 stycznia 1827.*

Cała pozostałość po zmarłym Xiążęciu *York* oddana będzie sądowi Kanclerskiemu, który zaymie się wypłaceniem długów, ile fundusze wystarczą. Pan *Taylor* Sekretarz prywatny nieboszczyka Xięcia, wydał Pamiętnik o chorobie od d. 9 stycznia roku zeszłego do 5 stycznia roku bieżącego.

DODATEK

Syn Marszałka *Soult* bawi teraz w *Londynie*, i przedsięwziął zwiedzić Angliią.

Wierzycieli upadłey massy zamożnych dawniey xięgarzy tuteyszych *Hurst* i *Robinson*, otrzymają na zaspokojenie swojey należytości tylko 1¼ procentu, to jest 3 pence za funt szterling (18 groszy poł. za 40 zł.)

W skutku przełożenia podanego ze strony Hiszpanii rządowi naszemu względem przemycania towarów z *Gibraltaru* do brzegów Hiszpańskich, wydano jeszcze przed kilku miesiącami surowy rozkaz, aby temu nadużyciu, które się działo pod banderą Angielską, zapobieżono. Stosownie do tego rozkazu fregata *Najade* zatrzymała 3 okręty, które wypłynęły z *Gibraltaru* i między któremi znaydował się szoner z towarami wartości 40,000 piastrów, a fregata *Driade* krążyła przeciw 21 okrętom, które także z tey twierdzy wypłynęły. Kupcy poczytują te środki za zniszczenie całego ich handlu.

Żadne źródło dochodów skarbowych w Anglii nie zmnieyszyło się tyle, co opłata stęplowa. W średnim stosunku wynosiła rocznie od 1819 do 1824 r. 4 miliony 633,600 funt. szterl. (185 milionów 344,000 zł. pol.); w 1825 roku 8 milionów 755,309 funt. szterl. (350 milionów 212,360 zł. pol), a w roku 1826 tylko milion 497,872 f. szterl. (59,914,880 zł. pol.).

Niedawno znowu 1920 Chińczyków wyniosło się z *Quentoug* do *Sincapore*, nie mając z sobą nic prócz ubioru. Taniość żeglugi, która z dostarczeniem żywności w podróży, kosztuje tylko 6 talarów Hiszpańskich, ułatwia to wynoszenie się.

Mimo szczegółowych wiadomości odebranych przez *Nowy Orlean* o odstrychnieniu się prowincyi Mexykańskiey *Texas*, są jednak przyczyny powątpiewania o całym tym wypadku. Prezydent *Vittorya* w mowie mianey d. 1 stycznia, nic o tém nie wzmiankuje; oświadcza owszem: „Pokolenia nad brzegami rzek *Yaqui* i *Majo*, przy granicy prowincyi *Sonora*, nie zaniechały kroków nieprzyjacielskich. Wysłane przez rząd woysko wkrótce położy im koniec." Listy z *Veracruz* pod d. 29 stycznia nic także o tém zdarzeniu nie donoszą. Prowincya *Texas* ma naywięcey 20.000 ludności; trudno więc, aby była krajem udzielnym. Nakoniec rząd Mexykański sprzyjał bardzo wzrostowi tey prowincyi, i w roku 1824 dozwolił założyć osadę złożoną z 300 osób, która wzięła nazwisko *San Filipe de Austin*.

P a r l a m e n t.

Izba Niższa. Dnia 15 b. m. Lord *Althorpe* wniosł, aby wyznaczono Kommissyią do rozpoznania sposobu kreskowania na zgromadzeniach wyborczych w Hrabstwach. Przyjęto ten wniosek, i wybrano członków Kommissyi. Nie obyło się przytém bez żwawych rozpraw; lecz żwawsze były z powodu wniosku Pana *Sykes*, o wyznaczenie takieyże Kommissyi do roztrząśnienia postępku obywateli w *Leicester* na ostatnim wyborze członków Parlamentu. Lubo Pan *Peel* wynurzył nadzieję, iż wniosek ten będzie bardzo znaczną większością kresek odrzucony, odrzucono go jednak tylko większością 24 kresek, to jest 92 przeciw 68, z czego strona oppozycyyna okazała radość.

Dnia 16 b. m. uchwalono powiększenie pensyi Xiążęciu i Xiężnie *Klarencyi*, po odrzuceniu wniosku Pana *Hume*, aby rzecz tę do 6 miesięcy odłożono. W czasie obrad, Pan *Martin* przypomniał, iż w roku 1825 uchwalono powiększenie pensyi Xiążęciu *Kumberland*, pod tym wyrażnym warunkiem, aby syn jego był wychowany w Anglii, chyba jeśliby Król Jmć dał własnoręczne pozwolenie wychowania go za granicą. Zapytał się, czyli wspomniony Xiążę pobiera to powiększenie, i czyli Monarcha dał wzmiankowane pozwolenie? Kanclerz skarbowy odpowiedział, iż to nie nastąpiło, albowiem Xiążę nie dopełnił warunku; pieniądze leżą w skarbie, i Król Jmć nie uznał potrzeby rozkazać, aby młody syn Xięcia *Kumberland* przybył teraz do Anglii.

A u s t r y a.

Wiedeń dnia 20 marca.

(z Gazety Warszawskiey).

Sławny kompozytor *Beethoven* leży w tuteyszey stolicy już od 4 miesięcy chory na puchlinę wodną, która jeżeli nie zagraża jego życiu, to przynaymniey wstrzymała na długo czynność jego umysłu. Zaledwie dowiedziano się w *Londynie* o tak smutnym stanie tego Mistrza, natychmiast tamteysze Towarzystwo Filharmoniczne, na wniosek P. *Moscheles*, postanowiło jednomyślnie wspierać *Beethovena*, nietylko w tey chwili, lecz i na przyszłość, wszystkiém, czegoby mógł potrzebować. Przesłano mu przez *Rotschilda* niezwłocznie 1000 zł: Reń:, z wezwaniem aby ten bankier na rachunek Towarzystwa nie szczędził żadnych kosztów do przywrócenia zdrowia temu Artyście.

Presburg, dnia 5 marca.

Na dwóch posiedzeniach Seymu 186 i 187, odprawionych w dniach 19 i 20 z. m., trudniły się obiedwie Izby szczególnemi przedmiotami zażaleń: na ostatniém posiedzeniu zgodziły się na poselstwo Stanów, względem uprawy tytuniu i niepodległości Król: Uniwersytetu w *Peszcie*.

W d. 2 b. m. na posiedzeniu 192 trudniły się Izby dalszemi naradami względem zażaleń; nazajutrz w południe było 193cie połączone Izb posiędzenie, pod przewodnictwem Arcy-Xięcia *Palatyna*, który dniem pierwey powrócił z *Wiednia*, i na tém odczytano naprzód odpowiedź (*Benignum rescriptum Regium*) Jego C. K. M. z d. 21 z. m., wydaną na naypokornieyszy adres powinszowania Stanów z powodu urodzin N. Pana, którą to odpowiedź wszyscy obecni z jednozgodném wynurzeniem uczuć wdzięczności przyjęli. Poczém ogłoszony został naywyższy wyrok z d. 28 z. m., jako odpowiedź na przełożenie podane w d. 10 stycznia r. b. względem spisu ludności Królestwa, którą zawiadomiają się Stany, iż względem tegoż przedstawienia żadne już od Tronu nie zachodzą postrzeżenia. Nakoniec nastąpił drugi pod d. 1 b. m. wydany naywyższy wyrok, zawiadomiający Stany, że Jego C. K. M. ofiarowaną sobie ilość kontrybucyyną w przedstawieniu z d. 7 stycznia r. b. podaném na naywyższą rezolucyią z d. 17 październ. r. z. raczył przy zwyczayném zastrzeżeniu nayłaskawiey przyjąć, i z szczególney Królewskiey łaski kontrybuentom nie tylko zaległości od 1 listopada 1823 aż do tego czasu 1825, ale nawet owe, które przed 1 listopada 1822 zapisane były, darować. Zgromadzenie wynurzyło i na te obadwa nayłaskawsze wyroki uczucia naygłębszey wdzięczności, poczém rozwiązane zostało połączone posiedzenie, zaś w Izbie Stanów jeszcze raz owe przedmioty zostały odczytane.

H i s z p a n i j a.

Madryt dnia 12 marca.

(z Gazety Warszawskiey).

Przed kilku dniami rozchodziły się tu sprzeczne i zatrważające pogłoski. Mówiono, iż postanowiono woynę, że jenerał *Saarsfield* wkroczy d. 25 b. m. do Portugalii i t. d.; lecz doniesienia znad granicy Kastylii o rozbrojeniu powstańców portugalskich położyły koniec obawie i niespokoyności. Powstańcy portugalscy weszli dwoma mieyscami do Hiszpanii. Jenerał *Monnet*, dowodzący w *Zamora*, kazał ich rozbroić, i w głąb kraju zaprowadzić; Vice-Hrabiego *Montealegre*, *Magessego* i *Tellez-Jordao* zaprowadzono do *Valladolid*; Margrabia *Chaves* sam tylko przybył do Kastylii.

Hrabia *Ofalia* wyjedzie ztąd za kilka dni do *Londynu*.

Z wielu miast nadeszły utyskiwania na nowe opłaty, ustanowione od żywności i bydła, dla opędzenia wydatków na uekwipowanie ochotników królewskich. Ministrowie przełożyli radzie stanu potrzebę użycia łagodnieyszych środków w pobieraniu tych opłat. Jenerałowie *Castannos*, *Apodaca* i *Salazar* oświadczyli się za zdaniem Ministrów; lecz Panowie *Garcia-Latorre* i *Villaverde* przypisywali te skargi niechętnym. Jeden z obecnych odezwał się, iż w teraznieyszych okolicznościach każdy hiszpan powinien czynić ofiary. To twierdzenie wzięło przewagę i zdanie Ministrów nie utrzymało się.

— *Dnia 13 marca.* —

Zdaje się, iż rozbrajanie powstańców portugalskich, idzie szczerze. Woysko rządowe portugalskie ścigało ich za granicę naszę, i nie wróciło jeszcze do Portugalii. Jenerał *Monnet* udał się dla tego z 5tym półkiem jazdy do *Caravajales*, niedaleko *Zamora*. Onegday oświadczył Pan *Lamb* dworowi naszemu, iż powstańcy ustąpili zupełnie z Portugalii. Doznali wielkiey porażki. Wielu z nich chcąc przepłynąć rzekę *Minho* utonęło. Jenerał *Saarsfield*, dowodzący woyskiem obserwacyyném przeniosł główną swoją kwaterę z *Caceres* do *Talavera de la Reyna*. Żołnierze w szczupłém tém mieście ledwo mogą dostać żywności. Zatrudniają ich częstą musztrą, aby niechętni nie mieli czasu i sposobności do niebezpiecznych namawiań. Pewne stronnictwo w Hiszpanii pragnie woyny, lecz (jak słychać) Monarcha miał odrzucić podobne propozycye, oświadczając, iż chce utrzymać pokóy, i w tym duchu działać będzie. Poseł nasz w *Lizbonie* jest powołany do *Madrytu*, lecz zostawi tam sprawującego interessa. Hrabia *Ofalia* otrzymał 210,000 realów (96,000 zł pol.) na podróż do *Londynu*, gdzie jednak pozostanie Hrabia *Alcudia*, teraznieyszy nasz poseł. Jeneralny dyrektor loteryi, Pan *Eltefani*, pojedzie do *Paryża*, albowiem rząd nasz myśli tak urządzić loteryą, jak jest we Francyi. Inni twierdzą, iż ma zaciągnąć pożyczkę we Francyi.

Portugalia.

Lizbona dnia 4 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Obrady seymu portugalskiego, więcey ciekawe są ze względu wyjaśnień o położeniu Królestwa, jak z postanowień, które przyymuje. Na posiedzeniu d. 24 lutego oświadczył jenerał *Clandino*, iż stan rzeczy codziennie staje się zawilszym, i że wskazuje nieodzowną potrzebę ustanowienia sądu wojennego na burzliwych, jako jedynego środka, którym spokoyność da się przywrócić. Wniosek jego został przyjęty i oddzielney kommissyi pod rozpoznanie oddany. Deputowany *Francisco de Gama* podając wniosek, aby rozbrojono milicye, które z powstańcami walczyły, poparł go twierdzeniem zapytując: w jakim sposobie rozproszyły się te milicye, które w bitwie pod *Coruches de Beira* użyte były? Dowodził, że nie tylko nie trudno im jest przechodzić do powstańców, ale nadto, gdy nie są karane, zachodzi okoliczność, że niemasz żadnego niebezpieczeństwa walczyć przeciwko prawemu rządowi. Deputowany *Moraes Sarmante* twierdził, iż wiele osób usiłuje ująć sobie opinią publiczną jedynie w widokach pozyskania tytułów i stopni; gdy dopną celu swojego, obojętną jest dla nich rzeczą, którey sprawie służą, nie baczą na to, jakie skutki woyna domowa dla kraju przynosi. To zdanie popierał mocno jenerał *Claudino*. W końcu rzekł jeden z deputowanych. „Jakież zaufanie możemy w Anglii wzbudzać, skoro powstanie trwa od sześciu miesięcy, a dla tego naczelnicy tegoż, używają stale tytułów Margrabiów, Vice-Hrabiów i t. p.„

— *Dnia 5.* —

Jenerał *de Melle* donosi w raporcie swoim pod d. 26 z. m. iż mieszkańcy w *Tras-os-Montes*, którzy powstali, pustoszą wsie, tak, iż woysko Rejencyi nie może w nich dostać żywności. Jazda powstańców przybywszy do Hiszpanii została rozbrojoną, lecz żołnierzom nie odebrano koni. Hrabia *Taipa* wniosł d. 27 z m. w Izbie parów, aby upraszano Rejentkę o ogłoszenie amnestyi. Biskup z *Viseu*, będący Ministrem spraw wewnętrznych, oświadczył, iż to zależy od postanowienia całego ministeryum. Wyznaczono kommissyą do rozpoznania tego wniosku i zdania o nim sprawy. Na sessyi d. 2 b. m. odrzuciła Izba wniosek Hrabiego *de Cunha*, aby zapytać się rządu, dla czego zabranych w niewolą oficerów i innych wspólników Margrabiego *Chaves* dotychczas pod sąd nie oddano.

Izba deputowanych przyjęła projekt do prawa względem listy cywilney, z odmianami uczynionemi w Izbie parów. Dziś zaś na wniosek Pana *Borges-Carneiro* uchwaliła, aby kosztem skarbu wystawiono pomnik *Don Pedro IV.* jako przywrócicielowi swobod krajowych.

Niemcy.

Od brzegow Menu dnia 22 marca.

(z Gazety Warszawskiey).

W roku bieżącym przeznaczono w Bawaryi nagrody zmierzające do polepszenia wyrobów płótna krajowego.

W krótce 3 nowo zrobione statki parowe w *Moguncyi* odbywać będą ztamtąd żeglugę na *Renie* do *Kolonii*, *Mannheimu* i *Frankfortu*.

Na jednym z balów podczas karnawału w *Kreuznach*, pewna 19toletnia Panna tancując padła na ziemię i natychmiast umarła. Przyczyną jey śmierci było zbyteczne usznurowanie się. Na pogrzebie jey znadowali się wszyscy, którzy byli na owym balu; każdy mężczyzna trzymał zapaloną pochodnię.

Niderlandy.

Bruxella dnia 21 marca.

(z Gazety Warszawskiey).

Druga Izba Seymu naszego przyjęła większością kresek *budżet* dochodów i wydatków krajowych.

Pan *Brooke Penny* został mianowany Konsulem Niderlandzkim w *Maracaibo*.

— *Dnia 23* —

Kommissye obwodowe dają wsparcie pieniężne blisko 10,000 osób, które przez wylewy rzek w kraju naszym majątek utraciły.

Szwecya.

Sztokolm d. 17 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Dnia 14 b. m. podpisany został w tuteyszey stolicy traktat handlu i żeglugi między Szwecyą i Norwegią z jedney strony, a Prussami z drugiey. Warunki jego są podobne do traktatu z Danią.

Dnia 7 lutego wieczorem dało się uczuć w *Hudiikswall* trzęsienie ziemi z mocnym łoskotem, od strony północno-zachodniey ku południowo-wschodniey.

Turcya.

Stambuł dnia 26 lutego.

(z Gazety Warszawskiey.)

Dnia 18 b. m. Wielki Sułtan ucieszony został urodzeniem się syna, drugiego z zostających przy życiu, kłoremu dano imie dziadka *Abdulhamit*. Zdarzenie to zostało miaszkańcom stolicy przez heroldów i potróyne z dział wystrzały oznaymione, które przez 7 dni wciąż powtarzane były, ubogim hoyne rozdawano jałmużny, Ministrowie i Magnaci składali życzenia W. Sułtanowi, z uwolnieniem jednak od zwyczaynych w takich zdarzeniach podarunków.

Cwiczenia woyskowe, które dla dżdżystey pory na czas wstrzymane były, rozpoczęły się znowu.

Od zaszłey w admiralicyi zmiany, to jest po mianowaniu Kapitanem Baszą, po *Chosrew* Baszy, *Izzet Mehmeda*, podwojoną została czynność w arsenale, i Wielki Wezyr często się tam udaje dla zachęcenia robotników do prach. Zachodzi nawet domysł, że nowy Kapitan Basza nie opuści na teraźnieyszą kampaniją stolicy, ale *Tahir* Basza, który z *Ibrahimem* Baszą i jego oycem Vice-Królem Egipskim w ścisłych zostaje stosunkach, dowodzić będzie flottą.

Od granic tureckich dnia 16 marca.
(*z teyże gazety.*)

List Pana *Eenard* pisany d. 15 b. m. do towarzystwa Przyjacioł Greków w *Lauzannie*, zawiera co następuje: „Rząd Grecki usiłuje urządzić Kommissyą, mającą się trudnić utrzymaniem siły zbroyney. Gdy okręty floty Greckiey należą po większey części do prywatnych osób, chce więc rząd kupić kilka brygów lub korwet, aby były własnością narodową. Pragnie oraz mieć korpus woyska regularnego, któryby taktykę Europeyską wprowadził u Greków. Dwa pierwsze zamiary rządu wzięły już skutek. Półkownik *Hedeck* potwierdza wiadomość o zwycięztwie odniesioném przez *Karaiskakiego* pod *Arakową*. Porażony *Reszyd* basza 1800 wysłał żołnierzy pod dowództwem *Omera* Baszy, dla zapewnienia sobie związku od strony *Parnassu*. Sam obozuje jeszcze o milę od *Aten.* Z bateryi swojey na wzgórku *Philopopus* strzela niekiedy do *Akropolis*. Półkownik *Fabvier* wchodząc do tey twierdzy utracił Pana *Robert*, znakomitego oficera; umarł on z ran, których mu więcey niż 20 Turcy zadali. Żołnierze walcząc mężnie nieśli paki z prochem i ołowiem do oblężoney twierdzy. Zima jest bardzo przykrą dla będących tam żołnierzy, ile że nie mają dobrego odzienia; brakuje im drzewa do pieczenia chleba, który jest ich pokarmem. Rząd Grecki stara się gorliwie dać pomoc *Atenom*. Pan *Grosset* przybył w sam czas z 60,000 franków dla *Fabviera*. Blisko 5000 woysko ciągnie przeciw *Reszydowi*, a jeśliby go nie zdołało wyrugować z zajętego stanowiska, zaopatrzy przynaymniey znowu twierdzę w to, czego jey potrzeba. Dwa okręty wojenne znaydują się przy *Tolente;* 3 inne wysłano dla zamknięcia *Negrepontu*, i przecięcia związku między tą wyspą i *Reszydem* Baszą. *Ibrahim* zostaje ciągle w nieczynności; musiał posłać woysko do Kandyi, gdzie jest powszechne powstanie. Deputowani tey wyspy zapewniają, iż woyna prowadzona sposobem gieryllasów przeciw Turkom i Arabom, zadaje im wielką klęskę.„ List ten kończy się następującą pochwałą Półkownika *Heidegger:* „Otwarte i uczciwe postępowanie Pana *Heideggera;* środki, jakich użyć może; potężna opieka, którey doznaje, i która pokrzepia odwagę, wszystko musi ułatwiać tok rzeczy, i wzbudzać ufność w Grekach.“

---

3 Для продовольствія Войскъ въ некоторыхъ пунктахъ Виленской и Курляндской губерній назначенныхъ для работъ Виндавского Канала потребно провіанта муки около 19,305 четвертѣй, и крупъ около 1,988 четвертѣй; на поставку сего количества по волѣ Господина Генералъ Фельдмаршала Главнокомандующаго 1ю Арміею Графа Сакена, имѣютъ быть произведены торги въ Виленской и Курляндской Казенныхъ Палатахъ, коимъ назначаются сроки торгамъ 11, 12 и 13 числѣ будущаго апреля мца, и переторжкамъ 18, 19 и 20 числѣ тогоже мѣсяца.

О чемъ объявляется симъ, съ тѣмъ чтобы желающія поставить означенное количество провіанта, явились съ благонадежными залогами какъ въ обезпеченіе исправности поставки, такъ и въ обезпеченіе задаточной суммы въ Казенныя Палаты, въ которыхъ будутъ объявлены кондиціи и сроки поставкѣ потребнаго провіанта. М. Шкловъ марта 10 дня 1827 года. Подлинное подписалъ: Генералъ Интендантъ 1 Арміи, Артиллеріи Генералъ Маіоръ Пироговъ.

Верно: Секретарь Долинскій.

3 Na żywność dla woysk w niektórych punktach Wileńskiey i Kurlandskiey Gubernii, przeznaczonych do robot około windawskiego kanału, potrzeba prowiantu: mąki około 19,305 czetwierti i krup około 1,988 czetwierti; na dostawę tey ilości, z woli P. Jenerał Feldmarszałka, Główno-Dowodzącego 1szą Armią, Hrabiego Sakena, mają się odbywać targi w Wileńskiey i Kurlandskiey Izbie Skarbowey, do czego naznaczono terminy: 11, 12 i 13 następującego miesiąca apryla, a na przetargi 18, 19 i 20 tegoż miesiąca.

Oczém ninieyszém ogłasza się, ztém, aby życzący dostawić oznaczoną ilość prowiantu, jawili się z dostatecznemi ewikcyami, tak na zabezpieczenie akuratności dostawy, jako też i na zabezpieczenie zadatkowey summy, gdzie będą objawione warunki i terminy na dostawę potrzebnego prowiantu. M. Szkłow 10 marca 1827 roku. Antentyk podpisał: Jenerał Intendent 1szey Armii, Jenerał Major Artylleryi Pirohow.

Zgodno Sekretarz Doliński.

---

1 Po wezwaniu przez Gazetę Kuryera Litewskiego kontrahentów do wzięcia w arendę domów w mieście Wilnie położonych, do 6 klassy Andrejewa, porucznika b. woysk Polskich Wiszniewskiego, Staróściney Zabłockiey, Zafatego, Wazgirda i dalszych, należących; gdy mała liczba ubiegających się o takową arendę jawiła się do Opieki Szlacheckiey Ptu Wileńskiego, przeto taż Opieka naznacza ostateczny na ten objet termin dzień 12 następującego miesiąca kwietnia. 1827 roku marca 30 dnia. (Podpisano) Prezes Opieki, Marszałek Wileński i Kawaler Stanisław Jasieński.

Za zgodność: Sekretarz Szlachecki P. W. Zygmunt Siemaszko.

---

1. Gdy wedle Naywyższych Ustaw punktu 215 z Rozdziału 16, przeznaczeni za opiekunów nad osieroconą nieletnią Szlachtą Ptu. Wilenskiego obowiązani zdawać corocznie rachunki przychodu i wydatku z funduszu tychże nieletnich, ledwo tylko kilku opiekunów tę ważną i konieczną powinność uskutecznia; Opieka Szlachecka ptu. Wileńskiego poczytuje za obowiązek ostrzedz wszystkich trudniących się z rozporządzenia oney opieką nieletniey Szlachty ptu. Wilenskiego; aby nieodmiennie przed dniem 1 maja roku terazníeyszego złożyli w kancelaryi Opieki żądane rachunki: gdyż w przeciwném zdarzeniu każdy opiekun, który tey powinności w przepisanym terminie niewypełni, zostanie ukarany przez Zwierzchność jako sprzeciwiający się Naywyższym Ustawom i na jego wszelki majątek zostanie niewątpliwie nałożone zaprzeczenie. 1827 roku marca 30 dnia. (Podpisano) Prezez Opieki, Marszałek Wileński i Kawaler Stanisław Jesieński.

Za zgodność: Sekretarz Szlachecki P. W. Zygmunt Siemaszko.

---

2. JP. Löffler dentysta, przybyły z Moskwy ma honor uwiadomić Prześwietną Publiczność, iż zamierza sobie pozostać w tuteyszém mieście przez parę miesięcy, w przeciągu którego czasu życzy sobie jey swoje usługi poświęcić. Zaymuje się od 8 godziny z rana do 12, a po południu od 2 do 6. Mieszka na ulicy Niemieckiey w domie W. aptekarzowey Welkowey na trzeciém piątrze.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

1 Do Licytacyi na oddanie w jednoroczną lub trzyletnią arędowną Dzierżawę z terminem od dnia 23 apryla 1827 r. Domu Leyby Ayzenstata w Wilnie przy Ulicy Szklanney pod N. 222 położonego, a w administracyą Skarbową za dług Magistraturze Powszechney Wilenskiey Opieki zajętego, w terminach uprzednio ogłoszonych nikt z ambientow nie jawił się: z tego powodu Magistrat Wileński do takowey licytacyi powtórne termina: pierwszy dnia 8, drugi d. 11 i trzeci d. 12, oraz na przetarg d. 13 następującego miesiąca apryla naznaczywszy; o tem dla publiczney wiadomości wydaje ninieysze ogłoszenie, i życzących wziąść dom Aysenstata w arędę, na pomienione termina do Magistratu wzywa. R. 1827 miesiąca marca 29 dnia.

Karol Gain R. M. M. W.
Regent Degutowicz.

3 Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż w niém za dług należny tuteyszey Magistraturze Powszechney Opieki, będzie się przedawać z publicznego targu murowane skrzydło Komorników Antoszewskich, położone na wysokim rynku obok bernardyńskiego klasztoru, przynoszący rocznego dochodu 300 rub. assygn., a w dziesięcioletniey proporcyi 3,000 rubli tąż monetą; zatém życzący kupić takowe skrzydło zechcą jawić się do tego Rządu na terminy, licząc od pierwszego wydrukowania, które w Sanktpetersburskich albo Moskiewskich gazetach uczynione będzie, 1szy za miesiąc, 2gi we dwa, a 3ci i ostateczny we trzy miesiące. Dnia 30 decembra 1826 roku.

Sowietnik i Kawaler Demjan Czerniajew.
Sekretarz Jan Zahorowski.
Koleski Rejestrator Anisimow.

2 Skutkiem powierzenia mnie niżey podpisanemu przez W. Nikodema Przemienieckiego dziedzica domu z szpichlerzami kupieckiemi 6ciu i sklepem, oraz placem obszernym, na Łukiszkach Wileńskich nad Wilią położonych, jakich zamiarem jest tegoż aktora wyprzedać. Więc życzącego sobie one nabydź, uprasza podpisujący tęż awizacyą do domu W. Byczkowskiego na Bernardyńskim zaułku leżącego, gdzie kwaterowanie ma. Jerzy Drabowicz Regent Gran. Oszm.

2 Niżey podpisani jako administratorowie Dekretem Sądu Exdywizorskiego Magistratu Wileńskiego funduszow Star. Josiela i Etki Szmuyłowiczow Beyrakow, i Gierszona Josielowicza Beyraka w roku 1826 9bra 5 d. zapadłym naznoczeni; dopełniać będziemy na arędę roczną lub trzyletnią od d. 23 apryla 1827 roku kamienicy na ulicy Zmudzkiey przez Woźnego Licytacyą w dniach 11, 12 i 13 apryla 1827 r. z przetargiem na dzień 14 tegoż miesiąca, do czego wzywamy ochotników na pomienione terminy, do mieysca położenia teyże kamienicy. Roku 1827 marca 29 dnia.

W imieniu własnym i żony mojey Giertrudy Szamotulskiey takowe ogłoszenie podpisuję Dominik Szamotulski Sekretarz Kollegialny.

2 Dom JW: Barona Rosena na przedmieściu Pohulance zawierający 6 pokojow ze stancyą dla ludzi, angielską kuchnią, spiżarnią, praczkarnią, składem, staynią i dwoma wozowniami, lodownią, z ogrodami fruktowym i warzywnym, słowem ze wszystkiemi wygodami jakie tylko w gospodarstwie potrzebne, wypuszcza się od ś. Jerzego to jest od 23 kwietnia w trzech letnią arendę, albo przedaje się na wieczność za bardzo pomierną cenę.

3. Niżey podpisany umocowany od sukcessorów ś. p. Ferdynanda Bronikowskiego majora pułku 3 woyska pol. dawney rzeczypospolitey, dochodząc funduszów tegoż Bronikowskiego, gdy znayduję że i Rafałowicze Bronikowscy synowie lub synowcowie albo synowice wspomnionego Bronikowskiego do teyże sukcessyi należą, upraszam ninieyszą awizacyą tychże Rafałowiczów Bronikowskich, aby się do tey sukcessyi z prawnemi odzywali dowodami w Gubernią Grodzieńską Pu. Kobryński, gdzie aktualnie fundusze na ich spadające znaydują się. Datt roku 1827 miesiąca februaryi 15 dnia.

Kazimierz Skowroński Prezydent Gr. Ptu Kobryń.

Numer 3 Dziennika Wileńskiego roku 1827 zawiera następujące materye:

Literatura. O romansach Walter - Skota. Wiersze: Do Serca p. M. Gosławskiego. Tęsknota naśladowanie z Jakobiego p. A. Danileckiego. Niewiadomość p. R. Pisma pozostałe ś. p. Fr. Karpińskiego: I. Przestrogi pod błogosławicństwem dane wnuczce etc. List do Xcia Dominika Radziwiłła, Ordynata Nieswiz. — *Historya*. Pierwsze nayście Mongołow na Europę. Historya Rycerstwa przez Karola Mills. — *Ekonomija polityczna*. Porównanie pożytkow i szkód wynikających z systematow handlowych, wolnego i zakazowego. — *Statystyka* Filozofia Statystyki — *Literatura Sławiańska*. Wzmianka o życiu i pismach raguzanina Gondoli.— *Rozmaitość*. O Skaldach i Islandyi. — *Nauki przyrodzone*. Rys ważnieyszych odkryć w naukach przyrodzonych, w przeciągu 2giey połowy 1825 r. i pierwszey połowy 1826. — *Fizyka*. Opisanie barometrow Biuntana, syfonow Biuntana i Himpela i t. d. — *Chemija*. O związkach fosforu z wodorodem i z metallami i t. d. — *Mineralogija*. Opisanie mineralogiczne wyspy Staffy i na niey Groty Fingala z ryciną. O nowo - odkrytych mineralach w okręgu zawodow złatoustawskich. — *Nauki stosowane*. Opisanie machiny do międlenia P. Laforest, z uwagami nad uprawą lnu i konopi, mających się na tey machinie wyrabiać, z ryciną. Wykład niedostateczności w przysposobieniu i używaniu nawozu roślinno - zwierzęcego. O zawiązaniu w Saxonii towarzystwa dla dostarczania obywatelom rossyyskim baranow i owiec rasy elektoralney. Nowy sposob przygotowania puchu zajęczego na kapelusze. Papier do pisania ze słomy. Sposob planerowania czyli klejenia papieru. Urządzenie garbarni Zetliffa, gdzie kadzie parą są ogrzewane. Farbowanie przędzy lnianey i wełnianey kolorem cielistym p. P. Buri. Robienie szkła z siarczanu sody i soli kuchenney. Nowy sposob palenia wapna przez Lorda Stanhopa. Udoskonalenie fabryk płóciennych niderlandzkich. Jak poznawać dobroć indygo. Powłoka nieprzeniklíwa. Wata z pakuły do bawełnianey podobna. Smarowidło zmnieyszające tarcie osi i innych części kół. Sposob amerykański odpędzania z drzew gąsienic. Jakie świece prędzey się palą ucierane czyli nie. Sposob zabezpieczenie séra od robaków. Maść rossyyska do paskow, na których ostrzą brzytwy. — *Nowiny Naukowe*. Cesarskie wolne towarzystwo ekonomiczne w Petersburgu. Towarzystwo historyi i starożytności rossyy. Nekrolog Ozereckowskiego akad. Nowe dzieła: polskie, rossyyskie, cudzoziemskie. Uwiadomienie o subskrypcyi na pierwszy oddział zbioru pomnikow słowiańskich. — *Ryciny do tego Nru*. Grotta Fingala. — Młyn urzetowy. — Machina do międlenia P. Laforest. — Barometra i syfony Biuntana.

Z przyczyny świąt Wielkonocnych N. 40 Kuryera Litewskiego wyydzie we środę, to jest d. 6 kwietnia.